

DE ZOEKTOCHT NAAR GEBORGENHEID

RENÉ SCHOONHOVEN

DE ZOEKTOCHT NAAR
GEBORGENHEID

Schrijver: René Schoonhoven
Coverontwerp: René Schoonhoven
ISBN: 9789403605531

© René Schoonhoven 2020

Geborgenheid

Onzekerheid en angst nemen bezit van mijn leven,

Door deze gevoelens toe te laten,

Voel ik me alleen, eenzaam en verlaten.

Al heb ik de hoop nog niet opgegeven.

Wijs me de weg, hoe kom ik hieruit,

Ik wil hier niet zijn, ik wil vooruit.

Een schouder, een woord van tederheid,

Het gevoel gewenst te zijn, gevoel van geborgenheid.

René Schoonhoven

1 *De pijn*

De kleine Sahil lag op een rieten matje, hij was niet anders gewend dan het liggen op harde ondergrond. Een bed was er niet, deze zou niet passen in het kleine en enigszins benauwde hutje. Het ventje woelde, hij lag in een diepe en onrustige slaap.

Sahil had vaak last van dromen welke hem bang maakten. Hij droomde over mannen die hem vasthielden. Eén ervan had een fles in zijn hand waar een vloeistof in bleek te zitten. Het was blijkbaar geen water want hij dronk er niet van. Sahil zag zijn moeder staan, huilend verscholen achter haar armoedige sari welke ze gedeeltelijk voor haar gezicht hield.

Ineens voelde Sahil een helse pijn aan zijn voeten. Hij hoorde zichzelf om zijn moeder roepen, maar zij kon hem niet helpen en bleef het gruwelijke tafereel op een afstandje volgen.

Sahil schrok wakker, het kleine lichaampje schokte na van de angstige droom. Ditmaal was de nachtmerrie kort geweest maar veelal duurde deze lang en was hij intens. Sahil had dit visioen vaak wanneer hij in een diepe slaap lag, al was nog niet in staat om zich te kunnen realiseren of deze inbeelding werkelijkheid was. Wanneer hij naar beneden keek zag hij zijn voeten, nog altijd dik verpakt in een soort van verband. Waar Sahil wakker van geschrokken was wist hij niet. Hij keek rond, maar zag niemand.

Sahil woonde met zijn moeder in een karig hutje in een van de sloppenwijken van Mumbai. Het hutje bestond uit plastic en wat afvalhout, en bevond zich in een stoffig steegje waar een groot aantal van dit soort armoedige huisjes stonden. De hutjes waren door de mensen zelf gefabriceerd, ze hadden het materiaal, waarvan deze gebouwd waren, verzameld op een vuilnisbelt even verderop. Het smalle steegje maakte deel uit van een uitgebreid netwerk waar meer van dit soort weggetjes deel van uit maakten.

Het krioelde er van de mensen die zich een weg baanden door de zanderige straatjes. Naast deze paden liep een open riool die door de benauwde warmte een erg onaangename geur verspreidde, zeker wanneer het een geruime tijd niet had geregend was de stank ondragelijk.

Sahil was gewekt door het lawaai wat van buiten kwam. Er werd geruzied over een stukje aanbouw van een naburig hutje, die waarschijnlijk op de

grond van de buurman was gezet. Duidelijkheid over de verdeling van de percelen was vaak een kwestie waarover gedebatteerd werd. Doorgaans werd dit opgelost door elkaar de ruimte te gunnen die nodig was, of er bestond een mogelijkheid om een stukje van een naastliggend perceel in te palmen. De onduidelijkheid bleef bestaan over van wie welk stukje grond was. Ditmaal was de strijd ontaard in een luidruchtige verbale confrontatie.

Doordat zich er meerdere buurtbewoners mee hadden bemoeid, was er een opstootje ontstaan. Na inmenging van Sahil zijn nānā (opa) werd er een compromis gesloten.

Nānā was een oude man met een lange grijze baard. Hij droeg een rode stip op zijn voorhoofd ten teken dat hij een goeroe was. Nānā hielp mensen om de heilige geschriften te lezen en te begrijpen, ook leerde hij hen veel over het geloof. Hij verdiende veel respect in de buurt, zodat er naar hem werd geluisterd als het ging om de verdeling van de aangewezen plekken. Door de bemoeienissen van Nānā werd het verbale rumoer minder en kon er verdergegaan worden met de dagelijkse gang van zaken.

Nu Sahil wakker was keek hij of hij zijn moeder zag. Hij begon naarstig om haar te roepen, maar er kwam niemand. In eerste instantie riep het kleine ventje nog zelfverzekerd om zijn mātā' (mama), omdat hij verwachtte dat zijn moeder wel in de buurt zou zijn. Hij probeerde op te staan, en wilde haar gaan zoeken. Het lukte niet, er zat nog zoveel verband om zijn voeten dat lopen onmogelijk was. Staan ging al niet, dat deed zelfs nog te veel pijn. Vlug ging hij weer zitten, de licht stekende pijn vloede weg. Nogmaals riep hij om zijn moeder, maar nu wat luider.

Door de pijn en het gemis van haar was Sahil gaan huilen. Zijn "nāni" (oma), die in een hutje naast haar dochter woonde, kwam op het gehuil af. Ze was een vriendelijk ogende vrouw met lang zwart grijzend haar dat wat slordig op haar rug hing. Ze droeg een versleten sari, en door het zware werk, wat ze al die jaren had gedaan, liep ze wat voorovergebogen.

Nāni zag het kleine ventje snikkend op zijn matje zitten. Snel pakte ze haar kleinzoon op en drukte hem troostend tegen haar borst. Sahil herkende het vriendelijke gezicht van zijn oma en stopte even met huilen. Al snel kwam de behoefte om zijn moeder weer naar boven, waarop hij opnieuw huilend om zijn mātā riep. Nāni legde het kleine ventje uit waarom zijn moeder er niet was. Ze probeerde de anderhalf jaar oude Sahil zo goed mogelijk duidelijk te maken dat zijn moeder water en eten was gaan halen en snel terug zou zijn.

Het lukte niet helemaal, maar vooralsnog bleek Sahil tevreden te zijn met de uitleg van zijn oma. Hoe dan ook stopte hij met huilen en kroop dichter

tegen haar aan. Nu hij kennelijk begrepen had dat het nog even duurde voordat hij zijn moeder zou zien, was zijn oma nu de beste optie om troost van te verwachten.

Nāni keek medelijdend naar de voeten van het kleine mannetje en wist waarom er nog zoveel verband om zat, want zij was diegene geweest die samen met haar dochter de voeten van Sahil had verbonden. Nāni dacht terug aan het moment dat Durga, haar dochter, met Sahil was aankomen rennen. Ze had gezien wat het zuur, die de mannen over de voeten van dit mannetje hadden gegoten, had aangericht. Ze was er fel op tegen geweest, en doordat ze het niet had kunnen voorkomen voelde ze zich hierdoor schuldig.

Nāni had haar dochter nog zo gewaarschuwd om niet met Sahil naar deze zogenaamde kennissen te gaan, want ze deugden niet. Deze “vrienden” hadden de vader van Sahil beloofd dat zij de oplossing hadden ten aanzien van de armoede binnen het gezin. Zij waren met een idee gekomen dat het gezin meer inkomsten kon bemachtigen door te gaan bedelen. Er moest medelijden gewekt worden, en hoe kon dit beter dan door het zien van verbrande lichaamsdelen bij een klein kind.

Er was bij verteld dat diegene die met deze verminkte peuter zou gaan bedelen duidelijk moest maken dat er voor dit kind geen toekomst weggelegd was, en dat er geld nodig was voor de verzorging van zijn brandwonden.

Er was aan Durga uitgelegd dat Sahil maar even pijn zou voelen, en dat het erger leek dan dat het was. Door deze misleidende uitleg was ze meegegaan in het lugubere plan van haar man. Nāni had haar nog zo gewaarschuwd om het niet te doen. Ze had al eens gezien hoe er lelijke brandwonden waren ontstaan door het overgieten van een bijtende vloeistof, en hoeveel pijn dit kon veroorzaken

Haar waarschuwingen mochten niet baten. Nāni herinnerde zich nog het moment dat haar dochter was aankomen rennen met Sahil, die geen teken van enig bewustzijn meer had gegeven. Hij was blijkbaar flauwgevallen van de pijn.

Mijmerend filmde ze het hele voorval terug.

Durga was met Sahil achter haar man aangelopen naar “vrienden” van hem die de oplossing hadden voor haar armoede. Geen eten meer hebben om je zoon te kunnen voeden heeft haar uiteindelijk doen beslissen om mee in te stemmen met het idee van haar man.

Eenmaal aangekomen bij de plaats des onheils had ze gezien hoe er werd overlegd tussen de mannen, die de handeling zouden uitvoeren, en haar eigen man. Er werd besproken wie en hoe het kleine ventje vastgehouden moest worden, ook werd overlegd waar ze de vloeistof overheen zouden gaan gieten. In eerste instantie wilden ze ook het gezicht van Sahil voor een deel verminken, dat zou nog meer medelijden opwekken was hun uitleg.

Durga had ineens begrepen waarin ze was beland, en had doorgekregen dat ze de controle over de situatie totaal kwijt was geraakt. Ze wilde niet meer dat haar zoon verminkt zou worden, en begreep ook niet hoe ze had kunnen instemmen met dit wrede plan.

Durga had geprotesteerd op het moment dat ze de kleine Sahil af had moeten geven. Ze had haar kind tot dan toe nog steeds dicht bij haar gehouden. Nu de handeling daadwerkelijk plaats zou gaan vinden moest ze haar zoon afstaan aan mannen die hem intens pijn zouden gaan doen. Ze had ook niet meer geloofd dat deze verrichting pijnloos zou verlopen.

Haar man had haar geërgerd aangekeken, toen hij doorkreeg dat zijn vrouw wilde afzien van hun bedoeling. Hij had zo zijn best gedaan om haar te overtuigen dat dit de oplossing zou zijn voor hun leven in armoede.

De mannen wilde het kind van haar overnemen, maar in plaats van afstaan had ze haar zoon nog steviger tegen zich aangedrukt. Haar beschermende moedergevoelens hadden door haar hele lichaam gegierd.

Durga's geest was zo vastbesloten geweest om hem niet aan deze mensonwaardige praktijken bloot te stellen. Maar haar man was onverbiddeijk, hij ging zijn beslissing niet meer veranderen, uiteindelijk hadden ze samen deze keuze gemaakt. Hij was naar haar toegelopen en had met veel geweld de kleine Sahil uit haar armen getrokken.

'Laat hem los,' had hij geschreeuwd. Haar man was te sterk geweest. Durga had haar zoon niet meer bij zich kunnen houden. Ze had Sahil al vanaf het moment dat ze het macabere hutje binnen waren gegaan stevig in haar armen gehad. Haar zoon had de hele tijd zachtjes gehuild, en heeft de spanning, die zijn moeder uitstraalde, moeten hebben gevoeld.

Maar toen hij met grof geweld uit deze veilige omarming werd getrokken had hij alles bij elkaar gekrijst, ergens heeft hij in zijn onderbewustzijn moeten weten wat hem te wachten stond.

Sahil had aan een stuk door om zijn moeder geroepen, toen hij losgerukt werd uit de veilige omarming van zijn moeder. Maar Durga kon haar zoon niet meer helpen, ze werd notabene door haar eigen mans in bedwang gehouden.

Door haar onmacht en frustratie dat men haar zoon pijn zouden gaan doen had ze, zonder verder over de gevolgen na te denken, tegen haar man geroepen, 'Het is mijn zoon, niet de jouwe'.

Hij had haar verbaasd aangekeken, en gevraagd wat ze hiermee bedoelde. Het leek of alles ineens duidelijk voor hem was geworden. Durga was inderdaad vlak na hun eerste kennismaking zwanger geweest. Hij was er altijd van uitgegaan dat hij de vader was, al waren er in begin de nodige twijfels geweest. Nu ze zich had verraden had hij het zeker geweten, Sahil was niet zijn zoon.

'Doorgaan,' had hij de mannen gesommeerd. Hij had Durga losgelaten en was gaan helpen met het vasthouden van het kind, die volledig in paniek geraakt was.

Durga had gehuild en had haar gezicht verscholen achter een deel van haar sari. Ze wilde niet kijken naar dit hartverscheurende tafereel en wende zich af om het maar niet te zien, maar door het hulpgeroep van haar zoon kon ze zich geen toestemming geven, het was immers deels haar schuld geweest. Ze moest van zichzelf blijven kijken wat voor leed ze haar zoon, door haar misschien wel te impulsieve beslissing, had toegebracht.

Enkele seconden later was het al gebeurd. Sahil krijste en schreeuwde het uit van de pijn, en bleef hardnekkig om zijn moeder roepen. Op het moment dat de vloeistof zijn verminkte werk deed moet de pijn ondragelijk zijn geweest.

Haar man had het gillende kind weer teruggegeven. Durga had het ventje uit zijn handen gegrist en stevig tegen zich aangedrukt. Ze had gevoeld hoe warm hij was geweest en hoe zijn lichaampje geschokt had van de pijn. Ze had geprobeerd om zo snel mogelijk buiten te komen, weg uit deze benarde situatie. Ze had bij het weggaan nog net gezien dat haar man de mannen betaalde, voor haar een schokkend besef.

Onderweg naar huis herinnerde ze zich haar bekentenis. Ze had zich gevraagd welke consequenties haar uitlating zou hebben nu haar man wist van haar geheim. Ze wist nog hoe zij hem misleid had toen ze zwanger bleek te zijn van een man waarmee ze een kortstondig affaire had gehad. Haar huidige man had haar gelooft toen ze hem de leugen vertelde dat ze zwanger van hem was, en dat ze daardoor met elkaar moesten trouwen. Nu hij van haar goed bewaarde geheim afwist moest hij tot de conclusie zijn gekomen dat Sahil niet van hem was.

Hij zal mij wel niet meer moeten, dacht Durga. Ik zal op zoek moeten gaan naar een nieuwe man. Ze wist maar al te goed hoe lastig het was om een man te vinden die een kind van een ander wilde accepteren.

Durga had nog altijd met een ernstig verminkt en huilend kind op haar arm en hoopte maar dat haar moeder thuis zou zijn. Zij zou haar vast helpen, dit had ze tenslotte altijd gedaan. Ze had geweten hoe haar moeder haar ten zeerste had afgeraden om het plan door te zetten, door haar op de gevolgen te wijzen wat een dergelijke verminking met zich kon brengen. Haar moeder had haar voorbeelden laten zien van anderen personen die hetzelfde leed hadden ondergaan. Durga had ook niet begrepen waarom ze, ondanks alle waarschuwingen van haar moeder, deze onmenselijke handeling had doorgezet. Waren het de aalmoezen, die ze hoogstwaarschijnlijk meer zou krijgen nu ze tijdens het bedelen een verminkt kind zou kunnen laten zien, dan zo belangrijk? Armoede had ze altijd al gekend, ook toen ze zelf klein was. Hoe vaak had ze al niet lopen bedelen om een paar roepies? Toen ze ouder werd had ze geprobeerd een baantje te vinden, maar als je uit een krottenwijk komt en niet tot een kaste behoort is dit niet eenvoudig. De hiërarchie tussen de “kasten” was nog altijd duidelijk merkbaar.

Durga behoorde tot de paria's. Dat zijn mensen die zo arm zijn dat ze niet eens tot een kaste behoren. Ze moeten bedelen om in leven te blijven. Nu ze getrouwd was had ze verwacht dat de armoede minder zou worden, ze had per slot van rekening nu een man die voor haar zou zorgen.

Dit bleek een vergissing te zijn, haar man was dagenlang weg en kwam zo nu en dan alleen voor eten en sex thuis. Geld voor zijn vrouw en zoon bracht hij niet mee.

Uiteindelijk waren ze beiden tot de conclusie gekomen dat Durga weer om aalmoezen moest gaan vragen, dan zou ze in ieder geval een paar roepies binnenbrengen waar eten voor gekocht kon worden, er was immers nog een mondje om te voeden. Door deze gedreven moedergevoelens had ze uiteindelijk toestemming geven voor de verminking van haar zoon. Durga had nu een enorme spijt van haar beslissing maar kon het niet meer ongedaan maken. Ze kon nog wel proberen om zijn voeten vlug te spoelen met water om zo het meest van de vloeistof weg te wassen. Haar moeder zou vast en zeker een middel weten om de voeten van haar zoon te genezen.

Nadat Durga met haar huilende kind op haar arm door een wirwar van steegjes was gerend was ze bij haar moeder aangekomen, deze zag gelijk wat er was gebeurd. Nāni had Sahil van haar overgenomen en zijn voetjes direct met water gespoeld, wat ze even daarvoor had gehaald bij de pomp. Het maakte haar niet uit dat ze weer een dik uur moest lopen.

Intussen was Durga, na opdracht van haar moeder, lappen gaan halen bij een aantal buurtbewoners en bekenden even verderop. Zelf bezat ze geen verband of iets wat er op leek, zo groot was de armoede. Veel lappen kreeg

ze niet. Ze had uiteindelijk het onderste deel van haar sari aan stukken gescheurd, zodat ze net voldoende verband had om de beschadigde voetjes te beschermen tegen de invloeden van buitenaf. Of deze erger waren dan de staat waarin de lappen verkeerden was de vraag, in ieder geval zat er iets omheen zodat Sahil zijn voetjes niet zag. De pijn zou hij nog wel geruime tijd voelen, daar ontkwam hij niet aan.

Durga had nog rondgevraagd of iemand een zalfje had tegen dit soort brandwonden. Hoe ze ook gesmeekt had, geen mens had haar wat kunnen of willen geven. Ze hoopte maar dat de pijn snel minder zou worden, want geld of middelen, om zelf zalf te kopen, bezat ze niet.

Nāni stond nog steeds in het hutje van haar dochter terug te denken aan wat er gebeurd was. Ze hield Sahil nog steeds stevig tegen haar aangedrukt. Vanaf het moment dat hij wakker was geworden had hij al om zijn moeder gevraagd. Nadat ze zo goed mogelijk geprobeerd had uit te leggen aan de anderhalf jaar oude Sahil waar zijn moeder bleef was zijn huilen deels gestopt. Hij was nog altijd verdrietig en bleef onrustig om zich heen kijken of hij misschien zijn moeder ergens zag. Kwam zijn verdriet nu door het gemis van zijn moeder of door de pijn aan zijn voetjes? vroeg Nāni zich af, ze had medelijden met het kleine ventje.

Het was nu een aantal maanden geleden dat de traumatische handeling had plaatsgevonden. De wonden waren gaan ontsteken en Sahil had een tijd lang hoge koorts gehad. Ze waren zelfs bang geweest dat hij er misschien aan zou kunnen overlijden. De vloeistof had aan beide voeten een deel van het vel weggebrand, en nog altijd deden de wonden veel pijn wanneer hij op zijn voeten probeerde te gaan staan. Sahil was de eerste tijd bijna elke nacht huilend wakker geworden, vaak had hij warm aangevoeld. Haar dochter was de hele tijd bij hem gebleven en was geen seconde van de zijde van haar zoon geweken.

Nāni beseft hoe Durga haar best had gedaan om Sahil te troosten en hoe schuldig ze zich heeft moeten voelen. Dit schuldgevoel kon Nāni niet van haar dochter wegnemen, hier zou ze de rest van haar leven mee moeten leren leven. Nāni begreep maar al te goed waarom haar dochter een dergelijk gevoel had ontwikkeld zij was immers degene geweest die uiteindelijk toestemming had gegeven.

Haar dochter had verteld wat er was gebeurd, en hoe ze nog geprobeerd had om de beslissing ongedaan te maken maar dat dit niet meer lukte omdat haar man ten koste van alles wilde doorzetten met deze pijnlijke handeling. Door te protesteren had haar dochter kunnen voorkomen dat er meer lich-

aamsdelen verminkt werden. Er was zelfs gedacht om ook het gezicht van Sahil te verminken, dat zou nog meer medelijden opwekken, werd er door de “mannen” gesuggereerd. Ze moest er niet aan denken dat dit ook nog was gebeurd, ze had nu al zoveel medelijden met het ventje.

Nāni maakte zich ook zorgen om haar dochter. Durga had haar verteld wat ze, uit onmacht en verdriet, had bekend aan haar man. Uit ervaring wist Nāni dat haar “dāmāda” (schoonzoon) dit niet zou accepteren. Nee, de uitlating van haar dochter zal grote gevolgen hebben, dat was wel zeker. Nāni had zelf ook in een dergelijke situatie gezeten, ook zij was ook eerder getrouwd geweest en had een dochter uit haar eerste huwelijk. Ze wist nog hoe lastig het was om een andere man te vinden, die een kind van een ander wilde accepteren. Zij had geluk gehad, ze had een man gevonden die voor haar en haar dochter wilde zorgen, en nu hoopte ze dat Durga hetzelfde geluk zou vinden.

Nāni’s schoonzoon had aangenomen dat Sahil zijn zoon was. Ze was hier blij om geweest, en had gedacht dat het probleem uit de wereld was. Niets is nu minder waar, haar “dāmāda” is nu op de hoogte. Durga was nu erg ongerust met wat voor reactie hij zou komen, zou haar schoonzoon het accepteren dat haar dochter een andere man zou gaan trouwen nu hij haar waarschijnlijk niet meer wilde. Hij stond wel bekend om zijn opvliegerige karakter, en had Durga al meerdere malen lichamelijk gestraft wanneer hij het idee had dat ze niet naar hem luisterde.

Nāni had haar dochter afgeraden om met deze man te trouwen, maar veel andere mogelijkheden waren er niet geweest. Haar dochter moest een man vinden voordat de zwangerschap zichtbaar zou zijn geweest, en dat het nog geloofwaardig was dat het kind van diegene zou zijn waarmee ze zou gaan trouwen.

Nāni had haar schoonzoon niet meer gezien, hij was sinds de uitlating van zijn vrouw niet meer thuis geweest. Ze had hem ook, de keren dat ze water was gaan halen, niet in de directe omgeving gesignaleerd, het leek wel of hij van de aardbodem verdwenen was. Ze kon niet geloven dat hij niet alsnog zijn gram zou komen halen, zo kwaadaardig was hij wel.

Haar ongerustheid groeide.

2 *Het eerste verlies*

Durga had uren rondgelopen op een grote drukke markt welke wat verder van de sloppenwijk aflag. Ze wist dat hier veel mensen uit de hogere kasten kwamen die hun vermogen wilde gaan spenderen aan allerlei luxe-artikelen, en ze hoopte dat deze uit medelijden haar een paar roepies zouden toewerpen.

Inderdaad had ze een aantal keren geluk gehad. Er waren mensen geweest die uit medelijden haar wat geld hadden gegeven waar ze brood voor kon kopen. Haar moeder had nog gevraagd of ze ook water mee wilde nemen, maar Durga durfde zich niet in de buurt van de waterput te begeven, veel te bang dat ze haar man tegen zou komen. Ze had hem al een aantal maanden niet gezien, wel had ze gehoord dat hij in de buurt van haar woning was geweest, waarschijnlijk om haar ter verantwoording te roepen over de bekentenis die ze had gedaan. Hij moet vast tegengehouden zijn door een van haar buurtbewoners, dacht Durga. Ze vermoede dat haar burens hem op andere gedachten moeten hebben gebracht. Er was haar verteld dat hij onder invloed van verdovende middelen was geweest, vast en zeker lijm gesnoeven want geld voor andere middelen had hij niet, stelde ze vast. Wanneer hij onder invloed was van dit soort middelen was hij nog veel onberekenbaarder, wist ze uit eigen ervaring.

Durga wilde op de terugweg nog langs een “mandir”, een hindoestaanse tempel waar ze vaker kwam. Deze keer wilde ze een offer brengen om te danken dat ze nog in leven was. Ze moest haar god Vishnu, de beschermer, vragen om haar en haar zoon te behoeden voor het kwaad, en of deze beschermheilige voor Sahil wilde zorgen mocht haar onverhoopt iets overkomen. Durga dacht na over wat voor offer ze moest brengen, gewoonlijk gaf ze zoetheid. Ze had alleen een paar roepies, waar ze eigenlijk brood voor moest kopen. Haar zoon had in dagen geen eten gehad, alleen wat dunne dahlsoep die haar moeder had bereid van de linzen die ze ergens had kunnen bemachtigen. Sahil was wel wat mager maar erg ondervoed was hij niet. Durga zorgde er wel voor dat hij eerst eten kreeg voordat zij zichzelf

wat gunde. Maar nu aarzelde ze wat verstandig was, of brood kopen voor haar zoon of zoetigheid om te offeren? Uiteindelijk koos ze voor het laatste.

Bij een van de kraampjes kon ze inderdaad voor weinig geld iets van een offerande kopen. Ze hoopte dat Vishnu hier tevreden mee was en haar gebed zou verhoren. Van de overgebleven roepies kon ze brood kopen, daarna zou ze eindelijk naar huis kunnen. Sahil zou zich wel afvragen waar zijn moeder bleef, speelde het door Durga's gedachten.

Op de drukke markt, waar het krioelde van de mensen, vond ze een kraam waar ze "naan", indiaas brood, verkochten. Erg vers was het niet, dat zag ze wel. Durga hoopte dat het in ieder geval voedzaam zou zijn, geld voor wat anders had ze niet. Ze moest nog het hele stuk naar huis lopen, maar dat was ze wel gewend, geld voor enige vorm van vervoer was er nooit geweest. De roepies, die ze soms tot haar beschikking had, werden besteed aan voedsel, dat was prioriteit nummer één. Het hebben van eten betekende overleven.

Op de terugweg kwam ze langs de hindoestaanse tempel, en hoefde er niet ver voor om. Eenmaal binnen werd ze bekeken door de andere aanwezigen. Geweigerd werd ze niet, dit werd niet toegestaan, iedereen was welkom in de tempel. Snel knielde ze neer voor het beeld van Vishnu en legde haar offer bij de voeten van het beeld. Wanneer ze het moeilijk had zocht ze altijd steun bij een van haar goden, het geloof was erg belangrijk voor haar. Net zo snel als dat ze haar offer had neergelegd, bad ze om bescherming voor haar en haar zoon. Ze voelde zich ongemakkelijk wanneer ze werd aangestaard door mensen uit een hogere kaste, en ging de confrontatie steevast uit de weg.

Na haar gebed liep ze vlug naar buiten. 'Nu naar huis, naar mijn zoon,' mompelde ze tegen haarzelf. Tevreden over haar keuze, om de god Vishnu een offer te hebben gebracht en gevraagd te hebben om bescherming voor haar zoon, spoedde ze zich huiswaarts, naar de mensen waar ze van hield en die van haar hielden.

'Waar bleef je?' riep Nāni, op het moment dat Durga het nauwe steegje binnenliep. Ze had al geruime tijd naar haar dochter uitgekeken. Nāni had verwacht dat ze inmiddels al wel thuis zou zijn geweest.

'Kijk eens wat ik heb,' antwoordde Durga op het geroep van haar moeder. Trots liet ze zien wat ze had gekocht van de weinige roepies waar ze om had gebedeld. Ze hoopte dat haar moeder bij het zien van het brood het haar het minder kwalijk zou nemen dat ze zolang weg was gebleven.

Nāni was blij dat haar dochter heelhuids terug was en dat ze “naan” meegenomen had. Ze vroeg verder of Durga ook water bij zich had, ze had gezien dat haar dochter verder niets bij zich droeg.

‘Niet meer aan gedacht,’ antwoordde Durga enigszins verontschuldigend. ‘Zal ik het nog even gaan halen?’

‘Dat hoeft niet,’ antwoorde Nāni, die begreep dat haar dochter nog minimaal een uur weg zou zijn. Ze dacht aan de arme Sahil die zijn moeder al een geruime tijd had gemist. ‘Ga maar naar je zoon kijken. Ik heb hem zo lang op mijn slaapmatje gelegd, hij was wakker geworden’.

Vlug liep Durga het hutje van haar moeder binnen, en zag dat Sahil rustig lag te slapen. De pijn zal vandaag wel minder zijn, vermoede ze, nu ze zag dat haar zoon zo vredig op zijn matje lag. Normaliter sliep hij erg onrustig. Het was de koorts en de pijn geweest die haar zoon uit zijn slaap had gehouden. De brandwonden aan zijn voeten genazen langzaam, maar nu leek het of er toch vooruitgang zat in het genezingsproces. Ze knielde neer bij haar zoon en streekte zachtjes over zijn haar. Tijdens deze liefdevolle aanraking werd ze overmand door emoties. De tranen sprongen in haar ogen en ze hilde zachtjes.

Durga wilde niet dat iemand hoorde hoeveel verdriet ze nog altijd had. Ze had een enorme spijt dat mede door haar toestemming deze verminkingen waren aangebracht. Ze had wel duizend keer tegen haar zoon gezegd hoe het haar speet wanneer ze, tijdens de ijpende koorts, naast hem had gelegen. Goddank waren het alleen zijn voeten geweest, alleen dit al deed haar veel verdriet wanneer ze merkte hoeveel pijn haar zoon hiervan had. Als er meerde lichaamsdelen, waaronder zijn gezicht, verminkt waren geweest, zou ze zichzelf dit nooit hebben kunnen vergeven, daar was ze wel van overtuigd. Het leek haar nu al moeilijk om haar zoon later te gaan vertellen dat, mede door haar toedoen, zijn voeten waren verbrand.

Voorlopig hoefde ze hier nog niet over na te denken, Sahil was nog te jong om haar bekentenis te begrijpen.

‘Mama!’ Sahil reageerde op de liefdevolle aanraking van zijn moeder. Hij was wakker geworden en was blij dat hij haar zag. Snel pakte Durga haar zoon op en drukte hem stevig tegen zich aan. ‘Mama heeft jou ook gemist,’ bekende de ontroerende moeder.

Even leek het of Sahil wachtte op de pijn, die hij normaliter voelde wanneer hij werd opgetild en zijn voeten in aanraking kwamen met zijn moeder. Waarschijnlijk besefte hij dat de pijn minder werd, want hij sloeg zijn armen liefdevol om haar heen, om aan te geven hoe blij hij was.

Durga was verheugd om te zien dat haar zoon zich beter voelde. Sinds dat zijn voeten waren overgoten met de bijtende vloeistof had hij er niet meer opgestaan. Voor deze traumatische gebeurtenis kon hij al goed lopen en begon hij al zelfs een beetje te rennen. Durga wist nog hoe verbaasd ze was toen ze zag dat haar zoon op deze jonge leeftijd al zo goed met de buurtkinderen mee kon rennen. Hij zal het nu wel opnieuw moeten leren, stelde ze vast, kijkend naar de brandwonden, en vroeg zich af wanneer ze weer voorzichtig kon beginnen om Sahil op zijn tere voetjes te zetten. Voorlopig nog maar niet, besliste ze. Daarentegen genoot ze nog maar even van zijn omarming.

‘Je knuffelt hem nog een keer dood,’ zei Nāni lachend op het moment dat ze het hutje binnenkwam en haar dochter in een liefdevolle omarming zag staan met haar “nāti” -wat kleinzoon betekend in het Hindi-, en raakte ontroerd van het beeld wat ze zag.

Nāni was blij dat haar dochter weer de kracht en de motivatie had gevonden om voor de kleine Sahil te zorgen. Nadat ze teruggekomen was met een krijsend kind in haar armen had ze alleen maar gehuild, en was ze radeloos geweest. Zo erg zelfs dat ze wekenlang alleen maar bij haar zoon had gelegen. Het was de taak van Nāni geweest om voor beiden te zorgen. Haar man had opstandig gereageerd, volgens hem was het Durga haar eigen schuld geweest en moest ze zelf maar zien het op te lossen.

Nāni was haar man nog steeds dankbaar dat hij Durga, die afkomstig was uit een eerder huwelijk, had geaccepteerd toen ze met hem trouwde. Maar nu haar dochter in moeilijkheden was bemerkte ze de afstandelijkheid welke haar man uitte richting haar oudste dochter. Dat is iets wat ik moet accepteren, dacht ze teleurstellend, zij zou haar dochter in ieder geval niet in de steek laten. Nāni had zo goed mogelijk voor beiden gezorgd zonder dat dit te koste ging van de aandacht voor haar man. Ze had niet laten merken hoe intensief het was, maar in plaats daarvan had zich voorgenomen dat haar man niets te kort zou komen en geen reden zou hebben om te klagen. Ze had zich wel vaak afgevraagd wanneer haar dochter zelf de zorg voor Sahil weer op zich zou gaan nemen?

Nu ze geconfronteerd werd met het intieme beeld van haar dochter en kleinzoon was ze gerust dat het goed zou komen. Deze berusting gaf haar voldoende daadkracht om nog even door te gaan. Ze wilde er voor beiden zijn, net zolang totdat haar dochter zelf weer volledig voor Sahil kon zorgen. Nāni had vertrouwen dat dit weer ging gebeuren, haar dochter had immers brood gehaald voor Sahil.

‘Hij zal wel honger hebben’ probeerde Nāni voorzichtig duidelijk te maken. Durga schrok wakker uit de intiem omhelzing met haar zoon.

‘Waar heb ik het brood gelaten?’ vroeg ze enigszins paniekerig aan haar moeder. ‘Ik had het net nog bij me.’ Ze zuchtte van opluchting toen ze zag dat haar moeder het bij zich had. Nāni glimlachte. ‘Hier heb je ook water voor hem, anders is het zo droog,’ legde ze uit. Ze gaf het brood aan haar dochter, die op haar beurt er stukjes van afbrak. Durga verzachtte het door het even in het water te dompelen, om het op die manier aan haar zoon te geven. Gulzig at de kleine jongen het op, zijn eetlust leek terug te komen.

Nāni pakte haar dochter even vast en knuffelde haar. Normaliter was ze er niet zo van, maar nu had ze een reden gevonden om haar dochter even een bemoedigde omhelzing te geven. Ze wilde op die manier duidelijk maken dat ze van haar hield, en dat ze er alles voor over had om dit verstoorde gezinnetje voort te helpen. Ze had gehoord dat de man van haar dochter ’s nachts een keer in de buurt was geweest, maar tot een uiteindelijk confrontatie was het niet gekomen. Hij was, zoals ze had vernomen, tegengehouden door buurtbewoners, die blijkbaar nog wakker waren geweest. Ze was blij dat ze er niets van gemerkt had, ook haar man was er niet wakker van geworden. Wanneer dit wel het geval was geweest, was het zeker tot een fysiek conflict gekomen. Ze geloofde niet dat haar schoonzoon het bij deze ene poging zou laten, en was nog altijd bang dat hij haar dochter iets aan zou doen.

De buurtbewoners hadden beloofd om een oogje in het zeil te houden en uit te kijken naar haar schoonzoon. Ze zouden haar waarschuwen wanneer zij hem in de buurt signaleerden om zo haar dochter nog de mogelijkheid te geven om te vluchten. Zij zou Sahil wel beschermen en hem verstoppen in haar eigen hutje. Ze was bang dat er wat met haar kleinzoon zou gebeuren, wanneer haar schoonzoon Durga niet kon vinden en zijn woede zou afreageren op het kleine ventje, nu hij wist dat het niet zijn zoon was.

Tot nu toe was het bij deze ene keer gebleven, maar ze voelde dat er binnenkort weer een poging zou volgen. Hij zou Durga vast nog ter verantwoording willen roepen over de bekentenis die ze had gedaan. Nāni kon haar angst niet loslaten, maar deelde het niet met haar dochter. Ze wilde Durga niet onnodig ongerust maken. Dan zou ze helemaal haar hutje niet meer uit durven.

Het tedere beeld wat ze zag, van haar dochter met Sahil nog steeds dicht tegen haar aangedrukt, wilde ze niet verstoren. Later zou ze haar ongerust-

heid wel met haar dochter bespreken, nu was het moment van genegenheid belangrijker.

Nāni had haar angst met haar man besproken. Hij had ingezien welke onrust er bij haar heerste, en had begrepen dat er steun vanuit zijn kant verwacht werd. Ze had aan hem uitgelegd welke vluchtwegen ze had bedacht mocht haar schoonzoon ten tonele verschijnen. Wanneer het nodig was wilde haar man haar helpen, had hij beloofd. Ze was blij geweest dat hij zijn hulp had aangeboden, kennelijk voelde hij meer voor Durga dan dat hij in eerste instantie had laten blijken.

Nāni was blij met deze constatering en beseftte hoeveel ze van deze man hield.

De angst welke Nāni gevoeld had werd bevestigd. Durga was die dag wezen bedelen om een paar roepies, en had, ondanks dat ze dit eigenlijk niet wilde, haar zoon meegenomen om zijn verbrande voetjes te tonen aan de mensen uit de hogere kasten. Op die manier zou ze meer geld bemachtigen, was het idee hierachter geweest. Hiervan zou ze dan eten voor haar en Sahil kunnen kopen.

Durga wilde eigenlijk geen gebruik maken van het verminkende beeld, die de voeten van Sahil weergaven. Ze wilde hem niet blootstellen aan alle vernederende blikken. Het had een hele tijd geduurd voordat ze haar schuldgevoel opzij had kunnen zetten en besloten had om haar zoon mee te nemen op haar ronde langs de pleinen en markten. Durga had gemerkt dat ze meer roepies kreeg nu ze samen met hem bedelde, en had met zichzelf afgesproken dat hij het eerste brood kreeg wanneer ze voldoende geld had bemachtigd. Durga zou zelf het kleine beetje voedsel wat overbleef wel tot zich nemen. Ze had al zo vaak honger gehad, ze kende dit gevoel wel, haar moeder had ook altijd samen met haar gebedeld. Ze behoorden tot de “Dalits”, een bevolkingsgroep die geen kaste bezaten, zij stonden onderaan de maatschappelijke ladder. Als “onaanraakbare” stond je erom bekend dat je middels bedelen aan je eten moest komen.

Durga zat samen met Sahil wat in de schaduw van een van de schaarse bomen welke zich op het plein bevonden. De menigte, die bestond uit mensen uit verschillende kasten, schoof langzaam voorbij. Het was warm en stoffig. Durga probeerde haar sari voor het gezicht van Sahil te houden zodat hij het vuil niet in zou ademen, en keek jaloers naar alle vrouwen, die haar in hun mooie uitgedoste kledij passeerden. Ze stelde zich voor hoe het zou zijn geweest als zij tot een hogere kaste had behoord, zou ze dan ook zo'n mooie sari hebben gehad? Zou ze dan ook de keuze hebben gehad welke

jurk ze die dag aan zou willen doen? Nu had ze er maar één, en deze was ook nog voor een groot deel versleten. De sari die ze droeg had ze van haar moeder gekregen. Hoe zij eraan was gekomen wist ze niet, maar Durga was er hoe dan ook blij mee geweest. Ze was op een leeftijd gekomen dat het gebruikelijk was dat een jonge vrouw haar meisjeskleding vervuilde voor een sari. Tijdens haar bruiloft had ze dit mooie kledingstuk met veel trots gedragen.

Mijmerend in haar gedachten had ze niet door dat er ineens een man voor haar stond. Verschrikt keek ze op, en keek in een verwilderend gezicht. Ze herkende de ogen, die haar boos en verwilderd aankeken. Durga probeerde op te staan, maar doordat de man dit belemmerde lukte het niet. Ze begreep ineens dat ze moest vluchten. De man waarvoor ze bang was, was haar eigen man, en uit zijn blik maakte ze op dat zij en haar zoon gevaar liepen.

Nogmaals probeerde ze op te staan, ditmaal liet hij het toe. Ineens stond oog in oog met haar furieuze man, een gevoel van angst be kroop haar. Durga keek schichtig om zich heen, zoekend naar een vluchtweg. Ze moest zien om zo snel mogelijk weg te komen. Op het plein, met al de mensen om hem heen, zou hij haar en haar zoon waarschijnlijk niets aan durven doen, maar wanneer hij haar mee zou kunnen nemen naar een steegje, waar ze uitzicht waren, was ze haar leven niet zeker. Durga was ervan overtuigd dat hij haar zou vermoorden, en dat haar zoon dienst zou gaan doen als een bedelobject. Dit wilde ze hoe dan ook voorkomen.

Nog altijd stond haar man, met zijn kwaadaardige blik, haar aan te staren. De vraag hoe ze weg zou moeten komen speelde steeds nadrukkelijker door haar hoofd. Wegrennen was geen optie, haar man zou veel sneller zijn. Zij had immers nog een kind op haar armen die moeilijk zelf kon rennen. De verminkte voeten van haar zoon vormde al een grote belemmering om enigszins goed te kunnen lopen, laat staan dat hij zelfstandig kon vluchten.

Durga had al een aantal maal geprobeerd of Sahil op zijn voeten wilde gaan staan, en had zich afgevraagd of hij het zou durven. Ze kon zich goed voorstellen dat de pijn nog vers in het geheugen van het ventje moest zitten.

Haar man begon zich steeds boosaardig te manifesteren, hij maakte haar voor van alles en nog wat uit, het woord “phoohad” -sloerie- kwam geregeld uit zijn mond. Tijdens dit geraas stonden zijn ogen niet goed, deze spraken van dood en verderf. Steeds meer werd Durga zich ervan bewust dat haar dood aanstaande zou kunnen zijn.

Het raaskallen had plaats gemaakt voor fysiek contact. Ze werd door haar man hardhandig vastgepakt, hij wilde haar en Sahil meesleuren naar een wat rustiger omgeving waar hij zijn woede kon gaan omzetten in lichamelijk

geweld. Hij deed haar pijn, en Durga dacht eraan om te gaan schreeuwen, maar wat zou het haar helpen, enige hulp hoefde ze niet te verwachten van de menigte die rondliep op het immense plein. Wanneer de “Dalits” strijd met elkaar hadden, bemoeide de hogere kaste zich hier niet mee. De menigte keek wel richting het lawaai, maar enige actie, om de arme vrouw te helpen, werd er niet ondernomen.

Tijdens het meesleuren door haar man keek Durga of ze in de drukte een politiemans zag, maar in eerste instantie zag ze er geen. Waar waren ze, nu ze deze zo nadrukkelijk nodig had. Durga bleef haar man smeken om haar los te laten. Sahil was inmiddels hard gaan huilen. Hij voelde waarschijnlijk de angst van zijn moeder en was blijkbaar geschrokken van het verbale geweld van zijn “vader”.

Er bleek toch een politiemans in de directe omgeving te zijn, die het geschreeuw van Durga had opgemerkt, hij bevond zich in de richting waar ze naartoe werd gesleurd. Ze zag hem kijken en begon nog luider te roepen, om op die manier zijn aandacht op haar gevestigd te krijgen. De man observeerde het tafereel even en leek zich te realiseren dat het vast om een echte ruzie zou gaan. Normaliter bemoeide de politie zich niet met dit soort ruzies, deze echtelijke schermutselingen waren regelmatig aan de orde. De man was nu eenmaal de baas van het gezin. De politieagent, die voor Durga haar laatste redmiddel zou zijn geweest, moet geconcludeerd hebben dat deze man een goede reden had om zijn vrouw te straffen.

Op het moment dat Durga door haar man een smal steegje in werd geduwd ontdekte ze in de menigte het gezicht Nānā. Ze gilte zijn naam om aan te geven waar ze zich bevond. Ze schreeuwde blijkbaar zo hard dat de man van haar moeder, die voor haar altijd een vader was geweest, haar hoorde. Snel kwam hij haar kant op, en toen hij dicht genoeg bij haar in de buurt was gaf ze Sahil snel aan hem over.

‘Zorg goed voor hem,’ smeekte ze huilend van angst, wetend wat haar te wachten stond. Voordat Sahil van zijn Nānā kon worden afgepakt trok Durga haar man verder de steeg in. ‘Vlucht,’ schreeuwde ze naar haar stiefvader, net voordat ze samen met haar man opging in de menigte die zich met velen tegelijk door het nauwe steegje wurmden.

Nānā zag haar niet meer, hij had Sahil goed vastgehouden toen hij hem aangereikt kreeg van zijn stiefdochter. Het kleine ventje had om zijn moeder geschreeuwd toen hij zag dat zij ineens verdween.

Nānā was gestuurd door zijn vrouw, die blijkbaar gehoord had dat Durga gezocht werd. Ze had het niet vertrouwd en had haar eigen man op pad gestuurd om haar dochter te gaan zoeken. Ze had een akelig voor gevoel gehad.

Nānā leek te beseffen dat hij hier niet veel meer kon uitrichten, Durga zag hij niet meer. Het laatste wat hij van haar zag was dat ze haar man het steegje introk, zodat zij hem de kans gaf om te vluchten. Hoewel hij graag had willen helpen nam hij haar advies aan en vluchtte weg. Nānā realiseerde zich waar zijn stiefdochter in was beland, maar kon haar niet helpen. Het enige wat hij nog kon doen, was haar zoon in veiligheid brengen.

3 *De beslissing*

Nāni zag haar man aankomen, ze merkte op dat de huilende Sahil niet door zijn moeder gedragen werd maar door haar man. Ineens realiseerde ze zich wat er waarschijnlijk gebeurd was, en rende het tweetal tegemoet.

Nānā vertelde dat Durga haar zoon aan hem had gegeven om te zorgen dat deze veilig was. Nānā vertelde verder hoe ze waarschijnlijk haar eigen leven had gegeven voor de veiligheid van haar kind, en dat Durga haar man het steegje in geduwd had zodat hij samen met Sahil kon vluchten. Toen Nāni aanvoelde dat ze haar dochter vermoedelijk nooit meer zou weerzien, liet ze al haar emoties gaan. Huilend viel ze op de grond, kruipend door het stof bleef ze om haar dochter roepen.

Nānā probeerde haar te troosten, maar het lukte hem niet, zijn vrouw was ontroostbaar. Ook Sahil deelde mee in het verdriet, deels omdat hij zijn moeder miste en deels omdat hij zijn oma zo zag huilen.

Toen Nāni enigszins bedaard was, vroeg ze nog nogmaals om de uitleg, hoe het kon gebeuren en waarom haar man Durga niet mee terug had kunnen nemen. Door het verhaal van haar man beseftte Nāni steeds meer dat haar dochter haar leven had gegeven voor die van haar zoon. Zijn veiligheid was schijnbaar belangrijker geweest dan haar eigen leven, concludeerde Nāni, die niet wilde en kon geloven dat ze haar dochter nooit meer zou zien.

Diezelfde middag wilde Nāni nog terug naar het grote plein om Durga te gaan zoeken. Ze realiseerde zich dat het eigenlijk onbegonnen werk was, het plein was immens groot en er liepen zoveel mensen dat het vinden van haar dochter tevergeefs zou zijn. Alle steegjes, die op het plein uitkwamen, werden grondig doorzocht. Ze hoopte dat ze een glimp van haar dochter zou opvangen, of dat ze wat zou vinden wat van haar was geweest, al was het maar een schoen, dan had ze een aanwijzing in welke richting ze verdwenen was.

Hoe goed ze ook haar best deed, Durga werd niet gevonden. Nāni had nog aan een aantal mensen gevraagd of ze een vrouw hadden gezien die meegesleurd was door een gewelddadige man. Enkele mensen, meestal uit een lagere kaste, gaven haar antwoord, de anderen uit hogere lagen hadden haar genegeerd en waren doorgelopen.

Hevig teleurgesteld en immens verdrietig was Nāni huiswaarts gekeerd. Het was haar steeds duidelijker geworden dat haar dochter waarschijnlijk niet meer in leven was. Het zou kunnen dat Durga had weten te ontsnappen, en dat ze later op de dag gewoon naar huis zou komen, dacht Nāni, beseffend dat het geloof in deze laatste mogelijkheid tegen beter weten in was. Maar wat kon ze anders dan vasthouden aan deze hoopvolle gedachte.

Er waren inmiddels twee maanden verstreken, Durga was niet meer gesignaleerd. Nāni had de hoop opgegeven of haar dochter misschien nog in leven was, en had inmiddels geaccepteerd dat ze hoogstwaarschijnlijk door haar brute man vermoord zou moeten zijn. Even had Nāni nog gehoopt dat de buurtbewoners, die meegeholpen hadden met zoeken, het lichaam van haar dochter zouden vinden, maar ook dit had niet zo mogen zijn.

In een grote stad als Mumbai is het voor de autoriteiten lastig om een persoon te identificeren wanneer deze ergens dood werd aangetroffen, de meerderheid droeg geen identiteitskaart bij zich. Ook Durga bezat deze niet, en had verder geen papieren bij zich gehad waar een naam op had gestaan.

Sahil had dagenlang om zijn moeder geroepen. Nāni was de eerste dagen niet in staat geweest om het kleine ventje troost te bieden die zijn verdriet wat had kunnen verzachten. Hoe kon hij beseffen wat er was gebeurd, voor een kind van zijn leeftijd was het niet ook te begrijpen.

Nāni had de kleine Sahil opgenomen in haar gezin, die verder bestond uit een jongere dochter en haar man. Ze had nog een zoon, maar nu deze volwassen was zag ze hem niet meer. Haar zoon had besloten dat hij niet in armoede wilde leven, en had beslist dat er wellicht geld te verdienen was in de bouw. Op een dag was hij met een aantal andere jonge mannen uit de sloppenwijk vertrokken naar het centrum, waar volop gebouwd werd aan grote kantoorgebouwen en hotels. Haar zoon was nu al meer dan twee jaar weg, of ze hem ooit nog weer zou zien wist ze niet, de hoop was er wel.

De kleine Sahil was nu haar nieuwe zoon. Ze had te kennen gegeven aan haar man dat ze voor haar kleinzoon ging zorgen al was het haar eigen. Nānā had haar verdriet erkent en in eerste instantie toegestaan dat zijn vrouw de zorg van Sahil op zich zou nemen.

Korte tijd later kwam het gezin erachter dat er te weinig voedsel was voor hun vieren. Nāni wilde niet met Sahil gaan bedelen, ze wilde hem deze vernedering niet aandoen. Haar man had haar op een gegeven moment voor de keuze gesteld, of zij moest met Sahil gaan bedelen of ze moest haar kleinzoon weggeven aan een gezin die geen zoon had.

Nāni was erg geschrokken van deze desastreuze keuze, maar ze moest haar man gehoorzamen, hij was immers het hoofd van het gezin en diegene die de beslissingen nam. Nāni had gehoord dat er net buiten de sloppenwijk, waar ze als gezin woonden, een kindertehuis gevestigd was. Ze wist dat daar meerdere kinderen heen werden gebracht wanneer hun ouders gestorven of omgekomen waren in het drukke verkeer. Er gebeurden immers zoveel verkeersongelukken in de overvolle straten van deze immense stad, wist ze zich te herinneren uit de verhalen die ze van anderen opving.

Nāni was op een dag wezen kijken bij het kindertehuis om een indruk te krijgen hoe ze daar de kinderen verzorgden. Ze had gezien hoe goed de zusters zich over hen ontfermden, en hoe aardig ze waren. Er was voldoende te eten, Sahil zou hier geen hongerlijden. Ze hoorde ook hoeveel plezier ze hadden als er met elkaar gespeeld werd. Wanneer het tijd was voor een middagslaapje werden er zelfs liedjes gezongen.

Op de terugweg had Nāni nagedacht, misschien was dit wel een juiste plek voor Sahil. Hier kreeg hij de benodigde hoeveelheid voedsel, die in de huidige situatie maar mondjesmaat voorhanden was. In haar gezin was er niet voldoende voedsel om van te leven, de kleine Sahil was mager geworden.

Twijfelend wat nu het beste was, liep ze haar kleine hutje in. Bij binnenkomst sliep Sahil nog, zijn opa had even op hem gepast. Nāni pakte haar kleinzoon op en hield hem tegen zich aan. Ze constateerde dat hij niet veel meer woog, en bemerkte nog maar eens hoe mager de kleine peuter geworden was. Ze voelde zich schuldig, het was immers haar verantwoording om voor deze jongen te zorgen, maar ze kon niet beter, er was gewoon te weinig.

In haar gedachte had ze de beslissing al gemaakt, ze ging hem naar het kindertehuis brengen, daar zou hij het beter krijgen. Wanneer ze haar keuze definitief ging doorzetten was de consequentie dat ze haar kleinzoon voor altijd zou moeten missen. Deze constatering greep haar aan. Verdrietig en vol emoties bleef ze nog een tijd lang zo staan, de kleine Sahil stevig vasthouden in haar geborgenheid.

De volgende ochtend werd Nāni wakker, ze lag op haar matje met de kleine Sahil tegen haar aan. Ze besepte ineens welk voornemen ze de avond ervoor had uitgedacht, ze zou haar kleinzoon naar het kindertehuis gaan brengen. Hoe lastig deze beslissing ook was, het was beter voor hem.

Nu moest ze nog gaan bedenken wat ze daar zou gaan zeggen, ze moest vast gaan vertellen waar Sahil vandaan kwam, en kon niet laten blijken dat

zij de oma was, dan moest ze hem hoogstwaarschijnlijk gelijk weer meenemen. Mocht het kind geen ouders meer hebben maar nog wel familie, dan werd er verwacht dat deze het kind verder zouden opvoeden. Nee, ze moest iets verzinnen waaruit bleek dat ze Sahil niet kende, en dat ze hem had gevonden.

Na het karige ontbijt, die Nāni voor de laatste maal met haar kleinzoon had genuttigd, had ze al haar moed verzameld, ze zou vandaag Sahil naar het kindertehuis brengen, om hem op die manier een betere toekomst te geven. Onderweg bedacht ze nog honderd redenen waarom ze hem niet weg hoefde te brengen, ze wilde hem niet kwijt. Maar een andere mogelijkheid was er niet, zeker nu niet, nu haar man het niet meer goed vond dat Sahil bij hun woonde. Hij was inmiddels op de hoogte van de plannen die ze had overwogen en had menigmaal aangedrongen dat ze haar beslissing tot uitvoer moest gaan brengen. Nu was het zover. Nāni nam in haarzelf nog door wat ze tegen de zusters zou gaan vertellen wanneer ze Sahil zou aanbieden. Ze hoopte dat het kleine ventje haar niet te veel oma zou noemen, dan hadden de zusters vast snel door dat Sahil familie van haar was, dan zou haar plan mislukken. Nee, dit mocht niet gebeuren, er was tenslotte geen andere optie.

Schoorvoetend betrad Nāni de kille hal van het kindertehuis. Het was er stil, in de hoek hing een blauwe insectenlamp die knetterend zijn werk deed. Vast allemaal een middagdutje aan het doen, dacht Nāni, want ze zag verder niemand. Zachtjes riep ze of er iemand was, geen reactie. Even stond ze, met een slapend kind op haar arm, besluiteloos te wachten wat er zou gaan gebeuren.

Sahil was op de weg ernaartoe in slaap gevallen, het was tijd geweest voor zijn middagslaapje. Nāni had nadrukkelijk voor deze tijd gekozen, ze hoopte dat ze op deze manier de kleine Sahil slapend kon overdragen. Hij zou haar verdwijning wellicht niet doorhebben op het moment dat ze hem daar zou achterlaten, daardoor zou ze zich dan minder schuldig voelen, was haar veronderstelling.

Nu ze daar zo stond kon ze zich niet voorstellen dat ze zich niet verantwoordelijk zou voelen voor het in de steek laten van de zoon van haar dochter. Ze had Durga immers beloofd voor Sahil te zorgen, maar kon zich nu, mede door de armoede die er in haar gezin heerste, niet aan deze belofte houden. Nāni hoopte maar dat haar dochter het haar niet kwalijk zou nemen dat ze Sahil naar het kindertehuis had gebracht, waar hij een veel beter leven zou krijgen dan bij haar.

‘Hier vind je vast een nieuwe familie,’ sprak Nāni verontschuldiging in zichzelf, kijkend naar Sahil. Het ventje lag nog altijd slapend in haar armen.

Bij het zien van dit beeld, begon haar twijfel weer te groeien. Was dit wel het beste voor hem, en waar zou hij terecht komen? Hij hoorde bij haar en niet bij vreemde mensen.

Nāni besepte ineens waar ze was. Ze keek de lange gang door, nog altijd zag ze niemand. Wat als ik nu eens stilletjes weer wegga, dacht ze, niemand zou het in de gaten hebben, ze was immers nog niet opgemerkt door de zusters. Ze herinnerde zich de opdracht, die ze van haar man had gekregen, en bleef wachten op wat er ging gebeuren. Ze stond nog altijd in de hal van het kindertehuis hevig te twijfelen wat het beste was, niet voor haar maar voor haar kleinzoon.

De gedachte om te vluchten schoot door haar heen. Veilig naar haar eigen hutje, waar ze al haar liefde en zorg aan háár kleinzoon kon geven. Zorg en liefde bezat ze wel, maar er was geen voedsel, en dit was toch wel essentieel.

Ze schrok wakker uit haar gedachten. Ineens stond er iemand voor haar. Te laat om te vluchten, realiseerde Nāni zich, ze wachtte gespannen af tot er een reactie zou komen van de hoofdzuster die haar met vriendelijke ogen aankeek.

‘Goedemiddag,’ werd er zachtjes en innemend door een statige en geheel in wit geklede vrouw gereageerd. Blijkbaar wilde ze de ontstane stilte voorzichtig doorbreken. Nāni wist niet zo snel wat ze moest zeggen en keek de zuster wat beangstigend aan. Ze was niet gewend om te spreken met mensen uit een hogere kaste. Verlegen en wat onzeker wachtte ze af wat er verder gevraagd zou worden.

De hoofdzuster keek op haar neer. Enigszins beschaamd trok Nani, met haar overgebleven hand, wat aan haar versleten sari om te voorkomen dat ze zou worden weggestuurd. Ze stond immers nog altijd met een slapend kind op haar arm. Deze vrouw zal hier de leiding wel hebben, concludeerde Nāni, en drukte haar kleinzoon nog steviger tegen zich aan, veel te bang dat deze voorname persoon hem van haar af zou nemen.

Maar de zuster maakte geen aanstalten om het jongetje van de armoedige vrouw over te pakken, ze bleef daarentegen vriendelijk. De hoofdzuster bemerkte de twijfel die deze vermoeide vrouw uitstraalde.

‘Waar kan ik u mee helpen?’ werd er voorzichtig verder geïnformeerd. Nāni besepte dat ze antwoord moest geven. Even speelde de weifeling, wat nu uiteindelijk het juiste was om te doen, door haar hoofd.

‘Ik heb dit jongetje gevonden in de buurt waar ik woon,’ legde ze wat onzeker uit, als reactie op de vraag van de zuster. Haar stem sloeg ietwat over van de spanning.

Nāni begreep dat ze nu haar keuze niet meer kon veranderen.

‘Ik weet niet waar zijn moeder is,’ loog ze verder. ‘Hij liep alleen rond, en ik zag verder niemand die zich om hem bekommerde.’ Nāni bemerkte dat haar spanning zakte, nu ze doorkreeg dat de vriendelijk ogende hoofdzuster haar waarschijnlijk leek te geloven. Haar zelfvertrouwen groeide en moedig ging ze verder. ‘Ik heb nog een tijd gezocht of er iemand was die dit jongetje kende.’

Nāni werd steeds meer overtuigd van haar verzonnen verhaal, die ze op de heenweg wel honderd keer had doorgenomen. Door de reactie van de hoofdzuster ontdekte ze dat ze geloofwaardig overkwam.

‘Oma,’ reageerde de wakker wordende Sahil op de vertrouwde stem die hem kennelijk gewekt had. Verschrikt keek ze naar haar kleinzoon, hij had haar oma genoemd. De hoofdzuster zal nu wel doorhebben dat ik familie ben en dat ik tegen haar gelogen heb, vermoede ze. Vlug probeerde Nāni een verklaring te bedenken voor deze onverwachte reactie van haar kleinzoon, die ze nog altijd strak vasthield.

‘Hij noemt mij vanaf dat ik hem gevonden heb al oma’, legde ze de ietwat blozend uit. ‘Misschien dat ik op haar lijkt?’

Nāni kreeg door dat de hoofdzuster niet veranderde wat betreft haar stemming, nog altijd was ze aardig en schonk ze haar de tijd die ze nodig had om haar verhaal te doen.

‘Stil maar,’ stelde Nāni haar kleinzoon gerust. Ze dacht dat het ventje door zou hebben waar ze waren en dat hij hier zou moeten blijven. Maar Sahil bleef haar met vol vertrouwen aankijken, niet wetende dat zijn oma haar best deed om niet als zodanig over te komen. De hoofdzuster stelde voor dat ze zou laten zien waar “de vondeling” zou gaan verblijven. Nāni ging mee in het voorstel, en liep wat schuchter achter de grote en voorname vrouw aan. De ruimte, die de zuster liet zien, was een open vertrek waar de wat oudere kinderen sliepen. Nāni zag dat ze hier ieder hun eigen matje hadden en dat deze, nu ze in hun middagslaapje waren, allemaal op een rijtje lagen. Enkelen werden wakker van het bezoek.

Nu Nāni haar kleinzoon al een hele tijd op haar arm had, werd ze moe van het tillen. Voorzichtig zetten ze Sahil op zijn voetjes, hopen dat hij zou gaan staan en niet direct zou gaan zitten, wat hij normaliter deed. Sahil bleek nog steeds bang te zijn voor de pijn, wist ze zich te herinneren.

De hoofdzuster bemerkte dat het neerzetten van het kind erg voorzichtig ging, ze informeerde waarom ze dit deed en waarom er verband zat om de voeten van het jongetje. Nāni schrok van de vraag die de hoofdzuster haar stelde. Snel antwoordde ze dat ze het kindje had gevonden en direct naar het kindertehuis was gekomen.

‘Er was niemand die wist waar het jongetje vandaan kwam.’

Ze verdraaide de waarheid en hoopte dat de zuster haar zou geloven. De hoofdzuster knikte en leek haar leugen te accepteren.

Sahil was naar een van de andere kinderen gelopen en had al snel aansluiting gevonden bij een jongetje, die inmiddels ook wakker was geworden.

Er waren verzorgster afgekomen op het geluid, wat het bezoek had veroorzaakt, ze kwamen uit nieuwsgierigheid kijken naar het nieuwe kindje die door de oude vrouw was binnengebracht. Ook zij zagen het verband wat om zijn voeten zat, en wisten uit ervaring wat voor wonden er aan de voeten van het kleine ventje moesten zitten. Wijselijk hielden ze hun mond. Nāni kreeg door dat er werd gekeken naar de voeten van Sahil, even was ze bang dat ze hem daarom niet wilden aannemen.

De angst bleek ongegrond, er werd bevestigend geknikt door alle aanwezigen. De leidinggevende van het gezelschap gaf aan dat ze met alle liefde het jongetje in hun kindertehuis wilde opnemen, tenminste als Nāni het goed vond, zij was immers diegene die hem gevonden had en naar het kindertehuis had gebracht. Nāni was aan de ene kant blij dat Sahil hier mocht gaan wonen, aan de andere kant realiseerde ze zich maar al te goed wanneer ze hem hier zou laten dat ze dan haar kleinzoon nooit meer zou zien.

De vondeling zou worden aangeboden voor adoptie, legde de hoofdzuster uit, dat was de procedure wat een dergelijk kindje te wachten stond. Eerst zou er een advertentie in een krant gezet worden, dat er een jongetje was binnengebracht die was aangetroffen in een van de sloppenwijken. Beheerst vertelde ze verder, mocht er geen reactie komen, dat dan de volgende procedure inwerking werd gezet. In eerste instantie werd er gekeken voor een binnenlandse adoptie, als daar geen mogelijkheden waren zou Sahil ter adoptie worden aangeboden in het buitenland.

Het was allemaal te veel informatie. Nāni probeerde haar tranen te verbergen. Ze wilde niet laten zien dat ze emotioneel werd, dan zouden ze ogenblikkelijk doorhebben dat ze familie was, en dat ze alles bij elkaar gefantaseerd had. Haar plan zou dan zeker mislukken.

Het leek of de hoofdzuster haar doorhad, maar wat Nāni frappeerde was dat deze empathische vrouw meeging in haar verhaal, en haar ogenschijnlijk geloofde. Of ze dit ook werkelijk deed, betwijfelde de oude vrouw, die

onderwijl het middelpunt was geworden van de ontstane onrust tijdens het middagslaapje in het anders zo rustige kindertehuis.

Sahil was nog steeds aan het spelen met de andere kinderen en leek zich prima te vermaken, hij had geen aandacht meer voor zijn oma. De hoofdzuster sommeerde Nāni om met haar mee te gaan.

Eenmaal in haar kantoor werd er nogmaals gevraagd om toestemming van Nāni om het jongetje daar te laten. De hoofdzuster bevestigde dat zij degene was die de verantwoording had, hoewel ze geen familie was. Aarzelend plaatste ze haar handtekening op de betreffende formulieren. Nāni voelde de emotionele pijn opkomen op het moment dat ze definitief afstand deed van haar kleinzoon. Ze had de hoofdzuster niet verteld dat het háár kleinzoon was, deze kon hierdoor niet het verdriet voelen die zij des te meerervaarde.

Nāni nam zichzelf kwalijk dat ze gelogen had, maar een andere uitweg was er niet geweest. Ze was ervan overtuigd dat Sahil het beter zou krijgen en misschien het geluk zou hebben dat hij op een dag geadopteerd zou worden door buitenlandse ouders. Haar kleinzoon zou dan in een welvarend land gaan wonen waar hij het goed zou hebben. De armoede, die hem te wachten stond wanneer ze hem bij zich zou houden, wilde ze Sahil niet aandoen. Ze wilde nog afscheid nemen van haar kleinzoon, maar Nāni werd tegengehouden door de hoofdzuster, blijkbaar wist zij uit al haar ervaringen dat het voor het kind beter was dat ze wegging zonder een emotioneel afscheid.

Nāni werd zich er alsmaar meer bewust van dat de hoofdzuster heeft moeten weten dat zij wel de oma van het jongetje was. Laten merken heeft deze begripvolle zuster het niet, waarschijnlijk had ze het haar niet lastiger willen maken dan dat het al was.

De terneergeslagen oude vrouw in haar armoedige sari liep diep voorovergebogen weg van het kindertehuis, en weg van haar kleinzoon. Ze was intens verdrietig en voelde zich erg bezwaard dat ze niet aan de wens van haar dochter had voldaan. Sahil kreeg het vast beter, aan dit toekomstbeeld hield ze zich vast, het verminderde enigszins haar schuldgevoel.

Huilend van intens verdriet kwam ze bij haar man aan. Hij erkende haar verdriet en begreep hoe zijn vrouw zich moest voelen. Ze had net haar kleinzoon weggebracht die ze hoogstwaarschijnlijk nooit meer zou zien.

Eerst haar dochter en nu haar kleinzoon.

Nāni was het gezinnetje, die een aantal maanden nog gewoon naast haar woonde, ineens kwijt.

Nooit meer de gesprekjes met haar dochter en het knuffelen van haar kleinzoon. Ze moest nu zorgen voor haar man en haar andere dochter, waar ze ook intens veel van hield. Nāni hoopte in stilte dat ze van haar binnenkort een kleinkind mocht verwachten, dit zou het verdriet enigszins verzachten.

4 *De wens*

‘Marcel schiet eens op,’ riep de ietwat geïrriteerde Lisa naar haar man, die boven zijn goede schoenen nog liep te zoeken. Ze stond al een geruime tijd klaar om te vertrekken, want ze moesten vandaag naar den Haag. Zij en haar man hadden een afspraak bij het adoptiebureau. Lisa wilde niet te laat komen, daarom spoorde ze haar man nogmaals aan dat hij moest opschieten. Ze had inmiddels de autosleutels klaar gelegd zodat hij deze niet hoefde te zoeken dat scheelde weer tijd, was haar idee.

‘Ik ben er al,’ reageerde Marcel op het hectische gedrag van zijn vrouw. ‘Fijn dan kunnen we gaan,’ reageerde Lisa geruststellend. Ze waren wat aan de late kant, maar als het verkeer niet te veel tegenzat zouden ze ruim op tijd in den Haag zijn.

Lisa was een sterke vrouw die positief in het leven stond. Ze had een stoer uiterlijk wat geaccentueerd werd door haar lange haar. Door er zo min mogelijk hinder van te ondervinden droeg ze het veelal in een lange vlecht, die vrolijk heen en weer bungelde op haar rug. Door een aantal tegenslagen, die ze te verwerken had gekregen, stond ze nog altijd positief in het leven. Lisa woonde samen met haar man en dochter in een modern rijtjeshuis aan de rand van een kindvriendelijk buurt. Ze werkte als verpleegster in een zorgcentrum waar ze met veel passie de zorg verleende. De motivatie haalde ze uit de getoonde dankbaarheid van de bewoners.

Lisa had vrij gevraagd om naar het gesprek te kunnen. Het had wel enige moeite gekost, maar uiteindelijk had ze iemand gevonden die de dienst met haar wilde ruilen, zodat ze deze dag verder geen verplichtingen had.

Marcel en Lisa gingen voor een tweede adoptie. Het gezinnetje bestond inmiddels al uit een dochter, die ook geadopteerd was. Lisa wist zich nog goed te herinneren hoe blij en gelukkig ze was geweest toen ze Thaisa voor het eerst had mogen vasthouden. De vorige procedure lag nog vers in haar geheugen. Nu ze voor een tweede adoptie gingen, moest ze hier nogmaals doorheen. Het gezinsonderzoek, die verplicht was gesteld door bureau Jeugdzorg, had inmiddels plaatsgevonden, en net zoals bij de vorige keer waren zij en haar man nu ook akkoord bevonden om als ouders te mogen gaan zorgen voor een adoptiekindje. Lisa vond dit maar vreemd, als je het geluk had dat je op een natuurlijk wijze ouder werd, hoefde je geen akkoord-